

JÕHVI VALLA LASTE JA PEREDE HEAOLU ARENGUKAVA 2017 - 2021

Jõhvi valla laste ja perede toetamise poliitika loob tingimused, mis võimaldavad läbi ennetuse leevendada ja lahendada multikultuurses keskkonnas laste ja perede probleeme ning tekitada eeldused rahvastiku kasvuks Jõhvi vallas.

Sisukord

1. Laste ja perede heaolu mõjutavad trendid	2
2. Laste ja perede valdkondlik analüüs	2
2.1 Lastele ja peredele suunatud teenused	2
2.2 Laste ja perede heaolu mõjutav füüsiline keskkond	6
3. Hinnang olukorrale	9
3.1 Tugevused	9
3.2 Nõrkused	10
3.3 Ohud	11
3.4 Võimalused	11
3.5 SWOT-analüüsist tulenevad laste ja perede heaolu strateegilised arengusuunad	12
4. Jõhvi valla laste ja perede heaolu arenguvision aastaks 2025	12
5. Jõhvi laste ja perede heaolu poliitika missioon	12
6. Jõhvi valla laste ja perede poliitika toimimise põhiväärtused	12
7. Laste ja perede heaolu arengukava eesmärgid	12
8. Jõhvi laste ja perede heaolu poliitika rakendamise tegevuskava	13
8.1 Lastele ja peredele on loodud ennetustegevuste ja varase märkamise toimiv süsteem	13
8.2 Lastele on tagatud mitmekülgsed arengut toetavad tingimused	14
8.3 Loodud on võimalused laste ja perede sotsiaalse kaitstuse tagamiseks ja probleemidega tegelemiseks	14
8.4 Elukeskkond on turvaline ning laste ja perede heaolu toetav	15
8.5 Laste ja perede heaolu tagamine toimub kvalifitseeritud spetsialistide poolt ja erinevate valdkondade koostöös	16
9. Arengukava elluviimisega seotud riskid ja nende maandamine	16
10. Arengukava uuendamine	17

Sissejuhatus

Jõhvi valla laste ja perede heaolu arengukava 2017-2021 on koostatud Jõhvi vallavalitsuse ametnike ning valdkondlike partnerite koostöös. Arengukava koostamiseks koguti ja analüüsiti 2016. aasta kevad-suvel algandmeid, mille põhjal koostas konsultatsiooniettevõtte Ernst & Young Baltic AS Jõhvi laste ja perede heaolu profiili. Ülejäänud arengukava osade valmimisel kaaspanustasid lisaks Geomedia OÜ ning Ida-Viru Ettevõtluskeskus SA.

Arengukava keskendub eelkõige lastega peredele ning toetab Jõhvi valla arengukava eesmärkide saavutamist läbi konkreetse valdkonna arengueesmärkide täpsustamise.

1. Laste ja perede heaolu mõjutavad trendid

Olulisteks trendideks, mis valdkonda tänapäeval mõjutavad on:

- kogukonna sotsiaalse kontrolli vähenemine ja traditsioonilise peremudeli muutumine;
- lapsevanemate ja laste teadlikkuse tõus, lapse väärtustamine ja kaasamise olulisus;
- ennetuse olulisuse tõusev teadvustamine.

Kitsamat tõusutrendi näitavate teemade osakaal ja arv on seotud:

- hooldusõiguse küsimustega;
- psüühikahäiretega lapsed ja lapsevanemad;
- haridusliku erivajadusega lapsed;
- perede rändekäitumine ning sellega seotult piiriülesed juhtumid;
- lastekaitse juhtumite sagenemine;
- inimeste sotsiaalsete oskuste vähenemine;
- perede elustiili muutused.

Käesolev arengukava adresseerib eeltoodud trendidega hakkamasaamist ning nende poolt püstitatud väljakutsete lahendamist.

2. Laste ja perede valdkondlik analüüs

2.1 Lastele ja peredele suunatud teenused

2.1.1 Esmatasandi tervishoiuteenused on Jõhvi vallas rahuldaval tasemel. Jõhvi valla elanikele osutavad perearstiteenust seitse perearsti, kellest kuus töötavad OÜs Jõhvi Tervisekeskus. Üldiselt on vallas perearstiteenuse osutamine heal tasemel, kuid praegusel ajahetkel on probleemiks teenusele juurdepääsu tagamine liikumispuudega inimestele. Jõhvi Tervisekeskuse perearstid võtavad elanikke vastu keskuse teisel korrusel, hoones puudub lift, millest tulenevalt on liikumispuudega inimestel arsti juurde pääsemine raskendatud. Hetkel on probleem lahendatud selliselt, et liikumispuudega inimeste teenindamiseks on keskuse I korrusel selleks otstarbeks kohandatud eraldi ruum, kuid puudub invatualett. Ligipääsu tagamiseks esmatasandi tervishoiuteenustele on liikumispuudega inimestel võimalik kasutada kohaliku omavalitsuse sotsiaaltranspordi ja vajadusel saatjat (tugiisik, isiklik abistaja, koduabitöötaja).

Seoses üleriigiliselt esmatasandi arstiabi taristu reformimise ja uuendamisega Euroopa Liidu rahastusel rajatakse Jõhvi esmatasandi tervisekeskus. Tervisekeskuse rajamise eesmärk on säilitada ja arendada kvaliteetne esmatasandi tervishoiu teenuste kompleks Jõhvi linnas. Projekti elluviimise tulemusena on alates 2019. aastast piirkonna elanikele, sh liikumispuudega inimestele esmatasandi raviteenused ja -protseduurid komplekselt ja võimalikult elukohalähedaselt kättesaadavad. Jõhvi

esmatasandi tervishoiusüsteemi probleemiks on noorte arstide vähene huvi piirkonnas töötamise vastu.

2.1.2 Koolitervishoiuteenused – Jõhvi valla territooriumil on 2 põhikooli, 1 gümnaasium ja 1 kutsehariduskool (osa Jõhvis, Sillamäel ning Narvas asuvas Ida-Virumaa Kutsehariduskeskusest). Koole teenindavad tervisekeskuse koosseisu kuuluvad meditsiiniõed, keda nimetatakse kooliõdedeks. Koolitervishoidu reguleerivad juhendid, mille järgi toimuvad õpilaste regulaarsed terviseseisundi ülevaatused. Kooliõdede töö kvaliteeti on kontrollinud Terviseamet, Haigekassa ning Jõhvi koolid on olnud ka Sotsiaalministeeriumi vaatluste valikus.

Asutuses Jõhvi Lasteaiad (kolm lasteaiamaja) on 1,5 tervishoiutöötaja kohta s.o iga maja peale 0,5 kohta. Olemasolev teenuse maht katab vajaduse.

Leping laste hambaravi teenuste osutamiseks on sõlmitud 3 teenusepakkujaga. Teenindatakse Jõhvi koole. Laste hambaravi ennetuse eesmärgil läbivad hammaste kontrolli üle 90% koolilastest. Regulaarset iga-aastast ennetust üldiselt ei toimu, kuid on vanemaid, kes toovad oma lapsi kontrolli igal aastal (ca 10-15%). Enamasti pöörduakse hambaravi teenuse poole valu esinemisega.

2.1.3 Nõustamisteenuste kättesaadavus on Jõhvi vallas rahuldav. Psühholoogilist individuaalnõustamist lastele ja peredele osutab Jõhvis MTÜ Virumaa Laste ja Perede Tugikeskus. Jõhvis osutab sõltuvusprobleemidega lastele, noorukitele ja täiskasvanutele teenuseid OÜ Corrigo. Psühholoogilist kriisiabi osutab Jõhvis samuti MTÜ Virumaa Laste ja Perede Tugikeskus.

Kohalik omavalitsus ei ole konkreetselt hinnanud kogukonnaliikmete vanemlikke oskusi, kuid tunnetatakse, et need pole paljudel puhkudel piisavad. Kindlasti on vajalikud vanemlikke oskusi arendavad vanemlusprogrammid. Samuti on vajadus pereteraapiate ja muude vanemlust toetavad nõustamiste järele. Väikelaste vanemad saavad nõustamist ja tuge beebikoolist (Jõhvis tegutseb 2 beebikooli). Kohalik omavalitsus pakub peredele probleemide ilmnemisel psühholoogilise ja perenõustamise teenust, perelepitusteenust, psüühilise erivajadusega vanematele ka tugiisikuteenust. Tihti on probleem selles, et lapse vanemad ei tunnista, et peres on probleem ning keelduvad koostööst spetsialistidega.

2.1.4 Jõhvi vallas osutab **alushariduse** teenust asutus Jõhvi Lasteaiad, kuhu kuuluvad kolm lasteaiamaja - Sipsiku maja, Kalevipoeg maja, Pillerkaari maja. 2008. aastal olid Jõhvi vallas laste alushariduse ja hoiukohtade tagamisega suure probleemid (järjekorrad). Tol ajal püüti probleemi leevendada lapsehoiuteenuse pakkumisega. 2010. aastal valmis uus lasteaiad Pillerkaar. Uue lasteaiamajade valmimisega lahenesid ka suuremad probleemid lasteaiakohtade puudusega. Majanduslikes raskustes peredele võimaldatakse tasuta lasteaiakoht ja hüvitatakse ka lasteaiatoidukulud. Alusstruktuur valla laste alushariduse omandamise toetamisel on loodud, kuid puudus on tugispetsialistidest, mistõttu on piiratud ka erirühmade loomise võimalused. Asutuses Jõhvi Lasteaiad on loodud tasandusrühm 8-le kuni 10-le vene keelt kõnelevale lapsele. Eesti keelt kõnelevate laste osas on sarnane vajadus hetkel teenusega katmata. Paranenud on lapsehoiuse osalemise võimalused. Erivajadustega (sh hariduslike erivajadustega lastele ehk HEV-lastele) pakub lapsehoiuteenust MTÜ Puuetega Laste Tugikodu Päikesekiir.

Laste hariduse omandamisega seonduvaid probleeme ja kättesaadavust ei ole terviklikult uuritud ja analüüsitud.

Põhiharidust saab Jõhvi vallas omandada kahes koolis - Jõhvi Põhikoolis ja Jõhvi Vene Põhikoolis. Jõhvi Põhikoolis on loodud võimalused HEV-lastele õpetamiseks: õpe väikeklassi tingimustes, üksühele õpe. Toimib tugistruktuur - sotsiaalpedagoog, HEV koordinaator ning psühholoog. Iga aastaga vajadus eeltoodud teenuste järele suureneb. Jõhvi Vene Põhikoolis on samuti loodud võimalused HEV laste õpetamiseks: on loodud õpiabirühmad, toimib üks õpiraskustega laste klass (enamuses õpe lihtsustatud õppekava järgi), on olemas tugispetsialistid: sotsiaalpedagoog, psühholoog, logopeed ning HEV koordinaator. Hariduslike erivajadustega laste õppevõimet ja taset

hindab Innove SA õppenõustamiskeskus Rajaleida, kus määratakse õppenõustamiskomisjoni otsuse alusel lapsele sobiv õpe.

2.1.5 Jõhvi vallas on lastel ja noortel **huvitegevusteks** loodud mitmekülgsed võimalused. Vallas tegutseb kolm huvikooli: kunstikool, muusikakool ja spordikool. Mõlema põhikooli juures tegutsevad huviringid (tantsu- laulu-, näite-, spordiringid), milles osalemine on õpilastele tasuta. Huviringid tegutsevad ka Jõhvi Gümnaasiumis ja Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses. Samuti võtavad kooliõpilased aktiivselt osa valla erinevate spordiklubide tööst (27 spordiklubi). Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskuses on võimalik lapsel ja noorel osa võtta ligikaudu 15 ringi tegevusest. Senisest rohkem tuleks panustada teadust ja tehnikat propageerivate ringide toetamisele. Võimalust vaba aja veetmiseks ja arendavateks tegevusteks pakub Jõhvi Noortekeskus.

2.1.6 Noorte kaasamine ja noorsootöö: Mitteformaalseid õppimisviise noortele on palju ja seda võib pidada positiivseks. Mitteformaalseks õppimiseks on loodud toetuste süsteem, mis soodustab teenuse jõudmist kõigi lasteni. Võimalust vaba aja veetmiseks ja arendavateks tegevusteks pakub Jõhvi Noortekeskus, kus juhendavad noori kaks noorsootöötajat. Noortekeskuse all tegutseb maanoorteorganisatsioon Eesti 4H, kuhu on noortel võimalus kuuluda. Lisaks osalevad mõlemad Jõhvis olevad põhikoolid ettevõtlikkuse arendamisega seotud haridusprogrammis „Ettevõtlik kool”. Noorte kodanikuteadlikkuse tõstmiseks toetatakse mittetulundusühinguid, kes tegelevad dialoogisessioonide korraldamisega noorte ja KOVi töötajate vahel. Nõrga poolena võib välja tuua õpilasomavalitsuste tahaplaanile jäämise ja noortekogu puudumise. Noortekogu puudumist võib käsitleda negatiivse alatooniga, sest puudub ametlik koosseis, kes seisaks noorte huvide eest ja teeks noorte huvid nähtavaks. Kuna eelmainitud koosseis puudub, siis sellest tulenevalt puudub rahastussüsteem noorte omaalgatuste toetamiseks. Antud juhul toimub tegevus juhtumispõhiselt. Selleks, et toetada noorte eestseisuse teket pole loodud rahalist ega mitte-rahalist toetuste süsteemi. Noortega ja nende algatustega seonduvat valdkonda võib ülejäänud tegevuste ja võimaluste taustal pidada kesiseks.

2.1.7 Kohalikud sotsiaaltoetused ja -teenused on teatud osas tagatud, kuid olemasolev teenuste maht ei kata tegelikku vajadust ning paljud teenused (nt sotsiaaleluruumiteenus, logopeediteenus, tugiisikuteenus) vajavad edasi arendamist, lastega (sh puuetega laste) perede vajadustele kohandamist ja kvaliteedi tõstmist.

Jõhvi vallas eraldatakse lastega peredele järgnevaid toetusi:

- sünnitoetus ja kinkekaart – sünnitoetust eraldatakse summas 256 eurot, sünnitoetuse maksmise tingimuseks on mõlema vanema aastane rahvastikuregistrijärgne sissekanne Jõhvi vallas, Jõhvi vallas rahvastikuregistrijärgset elukohta omaval vanemal (sõltumata registreeringu ajast), on 30 päeva jooksul peale lapse elukoha registreerimist Jõhvi vallas õigus kinkekaardile väärtuses 70 eurot.
- koolitoetus – makstakse I klassi minevate laste vanematele summas 70 eurot, toetust on õigustatud saama vanem, kes omab vähemalt poole aastast rahvastikuregistrijärgset sissekannet Jõhvi vallas;
- lasteaiatoidutoetus – lasteaiatoidu maksumus kompenseeritakse valla sotsiaalteenistuses arvel olevatele lastega peredele;
- laste suvelaagritoetus – suvelaagrituusikud kompenseeritakse valla sotsiaalteenistuses arvel olevatele majanduslikes raskustes peredele;
- erandjuhtumid – eraldatakse ühekordset sotsiaaltoetust majanduslike probleemide korral, nt eluasemekulude võlgnevus, lapse haigusest tingitud väljaminekud jms.

Võib öelda, et perede abivajadused on toetustega kaetud.

2.1.8 Enamus **sotsiaalteenustest** on Jõhvi vallas pakutud kolmanda sektori organisatsioonide poolt. MTÜ Virumaa Laste ja Perede Tugikeskus teostab psühholoogilist nõustamist. Psühholoogilise

nõustamise teenus on tasuta valla kõigile abi vajavatele lastele 10 tunni ulatuses. Teenusele suunavad lapsed Jõhvi Lasteaiad, kus puuduvad tugispetsialistid ja Jõhvi Vene Põhikool. Teenuse maht katab vajaduse, aga probleemiks on eesti keelt kõnelevate spetsialistide puudus. Probleemiks on ka järjekorrad ning lapsed peab psühholoogilist abi ootama ligemale kuu aega. Täiskasvanute puhul on psühholoogiline nõustamine tasuline, kuid tasu suurus sõltub isiku sissetulekust. Kui nõustamist vajav pereliige või liikmed on töötud, siis on teenus tasuta. Tasuta psühholoogilist nõustamist on võimalik saada ka erinevatest Euroopa Liidu toel käivitunud projektidest.

2.1.9 Logopeedilist nõustamist osutab MTÜ Virumaa Laste ja Perede Tugikeskus ja OÜ Viru Logopeed. Kohalik omavalitsus ostab lepingu alusel teenust sisse. Logopeedilist abi saavad lapsed tasuta omavalitsuse garantiikirja alusel 10 h ulatuses. Logopeedilist nõustamist osutatakse lastele ka lasteaias ja koolides.

2.1.10 Tugiisikuteenust osutatakse raske ja sügava puudega laste peredele ja toimetulekuraskustes peredele. Tugisikuteenust osutatakse lapsevanema töölkäimise toetamiseks ja puudega lapse alushariduse omandamise toetamiseks (tugiisik lasteaias, koolis). Lastele osutab tugiisikuteenust kohalik omavalitsus ning MTÜ Puuetega Laste Tugikodu Päikesekiir. Tugisikuteenust peredele osutab MTÜ Virumaa Laste ja Perede Tugikeskus. Üldiselt on teenuse kättesaadavus rahuldav. Puudus on tugiisikutest, kes toetaksid last koolikeskkonnas. Raskusi valmistab ka pere või lapse erivajadusele vastavate teadmistega inimese leidmine.

Raske ja sügava puudega lastele osutab lapsehoiuteenust MTÜ Puuetega Laste Tugikodu Päikesekiir. Tugikodu ruumid on kohandatud puuetega (sh liikumispuudega) laste vajadustele vastavaks. Lapsehoiuteenuse vajadus on üldiselt kaetud. Probleemiks on ööpäevaringse lapsehoiuteenuse puudumine.

Sotsiaaleluruumiteenust lastega peredele osutab kohalik omavalitsus ise. Teenust osutatakse majanduslikes raskustes peredele, kus kasvavad lapsed. Teenuse vajadus on suurem kui KOV osutada suudab, kuna valla sotsiaalkorterid on suuremas osas ühetoalised. Vajadus on kahe ja kolmetoaliste elamispiindade järgi. Olemasolevate korterite seisukord on hea. Küll aga ei ole valla kohandatud sotsiaalelamispindu liikumispuudega laste peredele.

2.1.11 Suureks probleemiks on **lastepsühhiaatri teenuse puudumine ning laste psühhiaatrilise statsionaarse ravi** puudus. Maakonnas on olemas küll Tartu Ülikooli Kliinikumi Vaimse Tervise Keskus (Ida-Viru Keskhaigla juures), kuid keskuse spetsialistide ja keskuse vaimse tervise teenuste olemasolu ei kata piirkonna vajadust. Tihti on psühhiaatrilise abi vajadus kohene, kuid Tartu ja Tallinna psühhiaatritel on sageli pikad järjekorrad. Vaimse Tervise Keskus võimaldab küll käitumis- ja psühhikahäirega lastel psühhiaatri vastuvõtule ja ka statsionaarsele ravile saada ka kiiremini, kuid probleemiks on spetsialistide ja statsionaarse ravi võimaluste puudumine Ida-Virumaal.

2.1.12 Eraldi seiret tuvastamaks **abivajavaid lapsi** ei korraldata. Abivajavatest lastest annab teada politsei, haridusasutused, teenuseid osutavad asutused ja tähelepanelikud naabrid. Kohalik omavalitsus korraldab abivajavatele lastele vajadusel psühholoogilise ja/või psühhiaatrilise nõustamise teenust, turvakodu/varjupaigateenust, tugipereteenust. Lähisuhte vägivalla puhul ohvriabiteenust. Laste perest eraldamise peamiseks põhjuseks on olnud vanemate sõltuvusainete tarbimine. Lapsed on paigutatud asenduskodusse või hooldusperesse. Lapsi, kes elavad kodus iseseisvalt, ilma täiskasvanute järelevalveta, Jõhvi praktikas ei ole esinenud või ei ole info sotsiaalteenistuseseni jõudnud.

Kokkuvõttes on tugivõrgustik abivajavate laste juhtumite menetlemisel olemas ja suuremas osas toimiv. Puudu on tugistruktuuridest haridusasutustes ja meditsiinilise teenusena laste ambulatoorsest ja statsionaarsest psühhiaatrilisest abist. Tegemist on suure probleemiga, kuna käitumishäiretega laste hulk suureneb iga aastaga ning varajane ja võimalikult kiire sekkumine on oluline vältimaks suuremaid probleeme tulevikus. Kohaliku omavalitsuse lastekaitsel on koordineeriv roll abivajavate laste juhtumite menetlemisel ja lahendamise korraldamisel. Täna on koordineerimine ja järjepidev

võrgustikutöö ebapiisav. Pidevaks olukorra seireks ja andmete analüüsimiseks, mis tagaks probleemidega varase tegelemise, ei jätku praeguste koosseisude ja töökorralduse juures inimesi.

2.1.13 KOVi strateegiline tegevus laste heaolu tagamisel Jõhvi vallas vajab täiendamist. Laste ja perede heaolu puudutavaid teemasid käsitleb Jõhvi valla arengukava 2017 - 2020, samuti 2015. aasta detsembris uuendatud Jõhvi valla terviseprofiil. Planeeritud tegevuste elluviimist ja nende mõju hinnatakse üldjuhul kord aastas või vastavalt vajadusele.

Laste ja perede heaolu ja parendamist vajavaid aspekte ja konkreetseid tegevusi kajastab Jõhvi valla arengukava, mida kord aastas uuendatakse. Samuti vaadatakse vastavalt vajadusele üle Jõhvi valla terviseprofiil. Laste ja perede heaolu arendamisel on oluline, et tehtavad otsused põhineksid andmete analüüsil ja omaksid pikaajalist positiivset mõju.

Otsustusprotsessid ei ole alati selgelt arusaadavad, piisavalt argumenteeritud ja ei põhine tegelikul vajadusel, ei kaasata piisavalt huvigruppe, sihtrühmi, puudub põhjalik ja süsteemne analüüs. Valdkonna töötajad on hõivatud formaalse bürokraatiaga, selle tõttu on analüüsiv/otsuseid ettevalmistav töö raskendatud.

2.2 Laste ja perede heaolu mõjutav füüsiline keskkond

2.2.1 Lastele turvalise elukeskkonna tagamisel esineb Jõhvi vallas samuti probleeme. Peamised järeldused elukeskkonda mõjutavatest aspektidest on alljärgnevad:

2.2.1.1 Jalgsi ja jalgrattaga liiklemine on Jõhvi vallas turvaline, kuigi see on esindatud ebaühtlaselt. Tänapäevastele standarditele vastavad mõned olulisemad lõigud, kuid enamusel tänavatest on kõnniteed amortiseerunud või puuduvad sootuks. Lasteasutusteni viivad kõnniteed ei ole veel lõplikult valmis. Rajatud on kesklinna läbiv promenaad, mis on ühtlasi kergliikluse tuiksoneks. Samuti on rajatud kergliiklusteed Jõhvi - Kohtla-Järve, Jõhvi - Tammiku. Siiski ei moodusta kõnni- ja kergliiklusteede võrgustik veel tervikut ning selle arendamine toimub vaid projektipõhiselt. Puudub kergliiklustee Jõhvi ja Toila vahel. Toila on Jõhvile oluliseks rekreatsioonipiirkonnaks oma ranna ja sadamaga. Probleemiks on jalgrataste parkimiskohtade nappus. Koolide juures on hoidikute arv liiga väike, mõnede ühiskondlike hoonete ja kaupluste juures hoidikud puuduvad. Jalgrattaga liiklemist populariseerivaid üritusi on korraldanud koolid. Liikumise soodustamisel ja turvalise tagamisel on ohuks üha suurenev autostumine ja vanemate mugavus, mis on nähtav laste füüsilise võimekuse vähenemises.

2.2.1.2 Kohaliku kultuurielu edendamise tarbeks on Jõhvi vallas loodud head tingimused kultuuriga tegelemiseks ja kultuuri tarbimiseks. Jõhvis tegutseb Jõhvi Kontserdimaja, Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskus (sh seltsimaja, Tammiku rahvamaja, noortekeskus, linnagalerii), raamatukogud Jõhvis ja Tammikus. Kontserdimajas tegutseb kino, näitusesaalid, Jõhvi Mihkli kirikus kindluskirikumuuseum. Vallas tegutseb 4 harrastusteatri, neist tuntumad on teater Tuuleveski ja nukuteater Lepatriinu. Tegutsevad erinevad seltsid ja ühendused, kes korraldavad oma ruumides ja ka avalikus linnaruumis mitmesuguseid sündmusi ning oma organisatsioonide sisest tööd. Jõhvi vallas on nii lastel, noortel, peredel kui ka eakatel palju võimalusi aktiivselt kultuuriga tegeleda või kultuuri tarbida. Arenguruumi on ja vajadus oleks rohkem tähelepanu osutada loomemajanduse arengule. Kokkuvõttes on kultuurist osasaamise võimalusi siiski piisavalt.

2.2.1.3 Jõhvi vallas on probleeme korrastatud **rohealadega**. Jõhvi linnas on 0,29 km² parke ja 0,55 km² haljasalaid. Vallas on haljasalaid 0,025 km² Jõhvi valla kogupindala (koos linnaga) on 124,04 km². Sellest põllumaad – 22,87 km², metsamaad – 66,06 km². Rohealad moodustavad kogu valla pindalast üle 72%. Peamine rekreatsiooniotstarbeline nn roheala on Jõhvi linnapark, kus pered koos lastega jalutavad ning korraldatakse väliüritusi (nt jaanipäev). Park vajab korrastamist ning turvalisemaks muutmist, puuduvad mänguplatsid ja õuejõusaalid. 2016. aastal rajati parki tervisejooksurada. Edise külas asub metsapargi alal disc-golfi rada, samas on ka erainitsiatiivil kasutatav maastikujalgrattasõidu rada. Väiksemaid laste mänguväljakuid on Jõhvi linnas ja Tammiku alevikus, vajadus oleks neid laiendada ning uusi luua.

2.2.1.4 Liiklusohutus ei ole Jõhvi vallas igal pool tagatud. Suur riskifaktor on Jõhvi linnas raudtee, mis kulgeb läbi kesklinna ning jagab linna kaheks. Haridus- ja kultuuriasutused asuvad mõlemas linnaosas ning suurema osa laste tee kooli, lasteaeda, huvikooli või raamatukokku ristub raudteega. Kesklinnas asuv jalakäijate tunnel (rajati 2013. a) küll leevendas olukorda, kuid ohutusrajatisi on raudteele ja selle ümbrusesse veel juurde vaja (teised harjumuspärased ülekäigukohad varustada ohutustõketega, piirdeaedadega). Lasteasutuste juures olevad ülekäigurajad on varustatud liiklust rahustavate künnistega, probleemiks võib pidada parkimiskohtade ebapiisavust/manööverdamisruumi vähesust, mille tõttu hommikuti ja õhtuti liiklus lasteaedade ning koolide juures on häiritud ja mis suurendab liiklusõnnetuste riski. Mõne suurema magistraaltänavaa ääres on olemas jalgrattateed, mis on piisavalt laiad ning valgustatud, kuid tervikuna ei ole jalgrattateede võrgustik Jõhvis heal tasemel ning kohati jätab soovida ka haridus- ja kultuuriasutuste läheduses.

Jõhvi Põhikoolis toimub igal aastal kõigile soovijatele 3.-6. klassini jalgratturikoolitus ning pärast eksami sooritamist väljastatakse õpilastele jalgratturi juhiluba. Liikluskasvatust käsitletakse kõigis kooliastmetes läbiva teemana. Õpetajad on saanud liikluskasvatuse alast koolitust ning lasterühmade saatjate koolitust. Helkuri kandmist propageerivaid üritusi korraldatakse regulaarselt koostöös Maanteeameti ja politseiga.

2.2.1.5 Mänguväljakute osas viidi aastatel 2007 ja 2014 läbi Jõhvi valla territooriumil olevate mänguväljakute kaardistamine. Hetkes seisuga asub valla territooriumil 34 mänguväljakut. Vald tegeleb pidevalt olemasolevate mänguväljakute renoveerimise ning uute ehitamisega vallaeelarve ning võimalike toetuste piires. Mingil määral tegelevad mänguväljakute korrastamise või rajamisega ka korteriühistud ning külaseltsid. Enamus mänguväljakutest vajab tänapäevastamist. Vanusegruppide järgi mängu- ja spordiväljakuid rühmitatud pole, v.a Mihkli kiriku juures ja Sompa 5a juures olevad mänguväljakud, mis on pigem koolieelikutele ning Jõhvi Vene Põhikooli juures asuv, mis on pigem kooliealistele lastele. Skatepark on rekonstrueeritud 2016. aastal, kuid lahenduselt vananenud. Uut skateparki planeeritakse Jõhvi hariduslinnakusse, s.o Hariduse tänavaga ja Puru tee läbimurde vahelisele alale Üle tuleks vaadata noortele mõeldud ekstreemväljakute paiknemine ja heakord, vajadusel panustada nn hübriidväljaku loomisele hariduslinnakusse.

2.2.1.6 Veeohutuse tagamisega vallal probleeme ei ole, sest suplemiseks kasutatavad veekogud Jõhvi valla territooriumil puuduvad. Linna kirdeosa läbib Pühajõgi, mis on aga antud lõigus veevaene ja tajutav pigem kraavina. Elanikud kasutavad suplemiseks Toila randa (Toila vald) või Kurtna järvistus (Illuka vald) asuvaid metsajärvi, millest populaarsemate ääres on ka veeohutusüstakud.

2.2.1.7 Alkoholi tarvitamist mõjutava elukeskkonna osas Jõhvi vald omavalitsuse poolseid täiendavaid piiranguid ei ole rakendanud. 2015. aasta seisuga tegutses Jõhvi valla territooriumil 86 ettevõtet, mis tegelesid kaubanduse ja toitlustusega, sealhulgas alkoholi müügiga. 2017. aasta juunikuu seisuga on eeltoodud ettevõtteid 84. Võrreldes perioodiga 2007 kuni 2011 on alkoholi müügiga tegelevate ettevõtete arv märgatavalt suurenenud, kuna juurde on tekkinud toitlustus- ja teenindusasutusi ning kauplusi, kus ühtlasi tegeletakse alkoholi müügiga. Lahjade alkoholsete jookide müük moodustab kuni 22% kogu müügist ja kangete alkoholsete jookide müük üle 22% mahust.

2.2.1.8 Suitsetamist pärssiva elukeskkonna osas on Jõhvi vallal veel piisavalt arenguruumi. Tubakaseaduse järgi on suitsetamine avalikes kohtades keelatud. Suitsuvabade alade sildid valla territooriumil tegutsevates asutustes puuduvad, neid ei ole paigaldatud ka laste mänguväljakute juures. Valla ametiruumides ei suitsetata. Enamikes ametiasutustes peetakse kinni nõudest ametiruumides mitte suitsetada või on tehtud eraldi suitsetamise ruum. Jätkuvalt suitsetatakse õues toimuvatel üritustel, bussipeatustes ja tänaval. Munitsipaalpolitsei ülesannetes olnud menetlusteenistus tegi pistelisi kontrole alaealiste avalikus kohas suitsetamise jälgimiseks. Suitsetamisest loobumise nõustamist on võimalik saada Ida-Viru Keskaigla baasil.

2.2.1.9 Kuritegevuse ennetamiseks on mõned meetmed ja tegevused plaanitud nii valla arengukavas kui üldplaneeringus, samuti käsitlevad ka suuremad detailplaneeringud kuritegevust ennetavaid meetmeid. Vähesel määral käsitleb kuritegevust valla riskianalüüs (2009). Turvalisust puudutavat infot levitatakse aeg-ajalt valla lehes "Jõhvi Teataja" ning veebilehel.

Teavituskampaaniaid viivad läbi ka riiklikud ametkonnad (nt plakatid linnaruumis asuvatel reklaampindadel, kohalikus meedias jne). Aastast 2017 on Jõhvi linnas uus turvakaamerate süsteem, mis katab olulisemad liiklusristmikud ja lõigud kesklinna promenaadil. Kavas on süsteemi edasiarendamine ennetamiseks kuritegevust eeskätt laste- ja noorteasutuste naabruses. Lammutatud on mitu mahajäetud hoonet/rajatist, vältimaks noorukite kogunemisi hüljatud paikadesse. 2015. aastal valmis linna tänavavalgustuse kompleksne rekonstrueerimisprojekt, mille tulemusel paranes tänavavalgustus oluliselt.

2.2.1.10 Tervislikku toitumist soosiv elukeskkond

Jõhvi valla haridusasutustes on omaks võetud tervisliku toitumise põhimõtted. Toit valmistatakse kõigis valla haridusasutustes kohapeal. Olemasolevad sööklad vastavad kehtestatud nõuetele söögi valmistamise ning hügieeninõuete tagamise osas. Mõlemas koolis vajavad küll köögid renoveerimist. Jõhvi Põhikooli on soetatud uus köögitehnika, uue köögitehnika vajadus on ka Jõhvi Vene Põhikoolis. Valla põhikoolide õpilased saavad koolitoitu tasuta üks kord päevas, pikapäevarühmas viibijad saavad tasulist sooja toitu üks kord päevas. Põhikoolis on tagatud tasuta toitlustamine kõigile õpilasele. Põhikoolid viivad kord aastas sisehindamise raames läbi küsitluse toiduga rahulolu kohta. Üldiselt on tagasiside olnud positiivne. Toit on mitmekesine, iga päev on menüüs köögivili. Põhikoolid on liitunud programmidega Koolipiim ja Kooli puuvili. Eridieeti vajavate õpilastele võimaldatakse vajadusele vastav menüü. Toidu valmistamise oskuste koolitusi korraldatakse aeg-ajalt erainitsiatiivil või arendusprojektide käigus. Linnas asub kutseõppeasutus, kus lisaks pakutavale kutseõppele on valmidus pakkuda ka täiendkoolitusi toiduvalmistamise ja tervisliku toitumise alal.

2.2.2 Jõhvi vallas pööratakse üsna suurt tähelepanu **kehalist aktiivsust soosiva elukeskkonna** loomisele ning lastele on loodud mitmeid tingimusi liikumisharrastusega tegelemiseks. Jõhvi vallas tegelevad laste liikumisharrastuste arendamisega tegelevad Jõhvi Spordikool ja mitmed spordiklubid. 2009. aastal valmis kaasaegsetele tingimustele vastav spordihall. Valla noortel on hea võimalus arendada ennast spordihallis, põhikoolide ujulates, Jõhvi Vene Põhikooli spordisaalis ja Tammiku Spordihoones. Jõhvi Põhikooli juures asuv Jõhvi Spordihalli staadion ja Jõhvi Vene Põhikooli staadion vajavad rekonstrueerimist. Rekonstrueerimistööd on alanud jalgpallistaadionil. Vaatamata võrdlemisi normaalsetele sportimistingimustele, tuleb Jõhvi laste kehalist aktiivsust hinnata siiski vaid rahuldavaks ning tähelepanu pöörata laste terviseteadlikkuse ja liikumisharrastuste propageerimisele ning spordirajatiste kaasajastamisele. Arendamist vajavad looduses liikumise rajad linna lähiümbruses, rekonstrueerimist oleks vaja Jõhvi linnapargi puhul (rajades sinna väljõusaal, mängu- ja turnimisväljakuid lastele jms). Ca 12 km kaugusel Jõhvist asub maakonna esinduslikeim rahvaspordirajatis – Alutaguse Puhke- ja Spordikeskus (Illuka vallas) oma sportimisradadega (jooks, suusatamine, rullsuusatamine/-uisutamine, *disc*-golf jms, pesemisvõimalused, sporditarvete laenus), kuid see pole ühistranspordiga kättesaadav ning leitakse, et linna sees ja ümbruses oleks rajatise juurde vaja.

2.2.3 Lastekaitsetöoga tegelevad Jõhvi vallas **kvalifitseeritud spetsialistid** - 1 lastekaitse spetsialist ja 1 peresotsiaaltöötaja. Mõlemad spetsialistid on sotsiaaltöö kõrgharidusega. Kuigi täna on KOVis täidetud suhe 1 spetsialist 1000-de lapse kohta, ei kata kahe spetsialisti olemasolu valdkonna vajadust. 2016. aastal jõustunud uue lastekaitse seadusega on kohalike omavalitsuste lastekaitsetöötajate töökoormus hüppeliselt suurenenud. 2018. aastal lisandub lastekaitsetöötajatele tööülesandeid seoses maavalitsuste likvideerimise reformi tulemusena üleantavate lisakohustustega (asendushooldus, alaealiste komisjon). Lastekaitsetöötajate põhitöö hulka kuulub ka ennetustöö, mida tagajärgedega tegelemise tööga ülekoormatuse tõttu teha ei jõuta. Spetsialistidele võimaldatakse kvalifikatsiooni tõsta, ning osaleda erinevatel praktilistel koolitustel. Samuti toetatakse lastekaitsetöötajate töönoostamisele suunamist.

2.2.4 **Valdkondade ülene koostöö laste ja perede heaolu tagamisel** on Jõhvi vallas puudulik. Koostöö on toimunud mõne arengudokumendi koostamisel, nt terviseprofiil ning laste ja perede heaolu profiil. Koostöö ennetegevuses eri valdkondade vahel ei ole olnud piisavalt järjepidev ja

tulemuslik. Põhiliselt on toimunud juhtumiarutelud haridusasutuste ja sotsiaalteenistuse vahel ning politsei ja lastekaitsetöötajate vahel. Noorsootööga sotsiaalteenistusel otsest kokkupuudet ei ole. 2015. aastal algatas Jõhvi Vallavalitsuse sotsiaalteenistus laste ja noortega tegelevate spetsialistide (politsei, koolid, lasteaed, perearst, Rajaleidja keskus, maavalitsuse lastekaitse spetsialist) ümarlaua kokkukutsumise. Paraku ei olnud selle tegevuse koordineerimine ja eestvedamine aja puudumisel järjepidev. Jõhvi valla eri valdkondade koostööd laste heaolu valdkonnas iseloomustab järjepidevuse puudus, kokku tullakse üldjuhul mitte ennetustegevuse planeerimiseks vaid juba juhtunud probleemide lahendamiseks.

Kohaliku omavalitsuse tasandil on eri **valdkondade vaheline koostöö** ennetustegevustes minimaalne. Juhtumipõhine koostöö toimib eri asutuste vahel erinevalt. Politseiga on Jõhvi valla lastekaitse spetsialistidel väga hea ja operatiivne koostöö. Tihti teavitab politsei abivajavast lapsest või siis vastupidi lastekaitse palub politsei abi (nt kodukülastuse teostamisel, kui on teada, et lapse vanemad võivad olla tarvitanud alkoholi ning tõrjuvalt meelestatud. Kõige efektiivsemalt toimub politsei, sotsiaalteenistuse, ohvriabi, turvakodu jne koostöö hädaohus lapse perest eraldamise korral. Juhtumipõhised koostöövõrgustikud on kujunenud välja Jõhvi Põhikooli, Rajaleidja keskuse, Sotsiaalkindlustusameti lastekaitseüksuse baasil hariduslike erivajadustega laste probleemide lahendamisel. Tavapärase juhtumite puhul algatab koostöö kohalik omavalitsus. Juhtumid, mis on probleemsemad ja nõuavad kiiremat sekkumist ning mille lahendamine käib omavalitsusele üle jõu, koordineerib Sotsiaalkindlustusameti lastekaitseüksus.

3. Hinnang olukorrale

3.1 Tugevused

- Elukoha lähedal on kättesaadavad heal tasemel esmatasandi tervishoiuteenused (perearsti ja õe teenus)
- Koolides ja lasteaedades on tagatud tervishoiutöötaja teenus
- Tervishoiuteenuse osutaja kogub statistikat terviseprobleemide ja vaksineerimiste kohta
- KOV on huvitatud lapse tervise hoidmise meetmete tõhustamisest
- Koolis praktiline ürituste sari „Märka erinevust“
- Koolides toimub regulaarne ennetustöö õppekava raames
- Õiguskaitse valdkonnas järjepidev kuriteoennetus, liiklusohutusala teavituskampaniad
- Lasteaed ja koolid on liitunud „Kiusamisest vabaks“ programmiga
- Olemas toimivad beebi- ja väikelastekoolid, mänguteraapia lasteaia
- KOVi ja kolmanda sektori koostöös korraldatakse igal aastal perepäevi
- Jõhvis tegutsevad mitmed teenusepakkujad lastele ja peredele
- Koolides on loodud tingimused HEV-lapsi õpetada.
- Kohaliku tasandi huvi ja tahe tegeleda haridusprobleemidega
- Toimib koolitransport
- Tegutsevad spordi, muusika ja kunstikool
- Maakondlikus noortekogus on esindaja Jõhvist
- Olemas valikuvõimalused mitmekülgseks huvitegevuseks
- Noortekeskuse olemasolu, lisarahastust saadakse projektidest
- Osalemine maakondlikus projektis, mis toetab dialoogi tekkimist KOVi ja noorte vahel
- Koolid arvestavad laste individuaalsusega
- Koostöö lasteaia ja kooli vahel suurenenud
- Kohaliku omavalitsuse valmisolek lastega perede probleemidega tegelemiseks
- Kolmanda sektori võrgustiku olemasolu teenuste osutamisel
- Põhiteenused ja toetused lastega peredele (sh puuetega lastega peredele) on olemas

- Teenusepakkujad nõustamise ja rehabilitatsiooniteenuste osas on kohaliku omavalitsuse piirkonnas olemas
- Hea koostöö sotsiaalasutuste ja operatiivüksustega abivajavate laste (sh hädaohus laste) abistamisel.
- Esmavajalik teenuste võrgustik laste abistamiseks olemas.
- Pädevate ja piisava kogemusega spetsialistide olemasolu
- Transport teenustele korraldatud
- Valla arengukava ja terviseprofiil paljusid tähtsaid teemasid siiski vähemalt markeerib, kuigi ei anna detailset tegevuskava
- On tehtud esimesed sammud kvaliteedihindamisel
- Haridus- ja kultuuriasutused on enam-vähem tänapäeva nõuetele vastavad ning võimaldavad mitmekesiseid, sh tervistavaid tegevusi/harrastusi
- Kohalik kultuurielu on rikkalik
- Viimase kümne aasta jooksul on hoogustunud avaliku ruumi ja ühiskondlike hoonete kvaliteedi paranemine (rajatud kergliiklusteid, spordirajatisi, ilmestatud linnaruumi jne)
- Turvakaamerate lisandumine linnaruumi
- Laste ja peredega töötavad ametnikud on erialase ettevalmistusega
- Pilootprojekti osalemine andmete kogumiseks ja analüüsimiseks Jõhvi on koondunud riiklikud laste ja peredega tegelevad üksused – õppenõustamiskeskus Rajaleidja, Sotsiaalkindlustusameti lastekaitse üksus.

3.2 Nõrkused

- Logopeedi, psühholoogi, lastepsühhiaatri teenuste kättesaadavus nii eesti kui vene keeles puudulik
Puudub põhjalik ülevaade ja analüüs laste terviseprobleemidest
- Puuduvad lastevanematele suunatud eneseabirühmad
- Lapsed ei kasuta omandatud teadmisi igapäevases elus
- Ennetustegevuse maht ja kvaliteet valdkondade kaupa erinev, puudub koostöö
- Laste ja perede vähene teadlikkus tervise hoidmisest (ilmastikule vastav riietus, liikumiseks sobivad jalanõud, füüsiline vastupidavus nõrk)
- Lastevanemate vähene teadlikkus laste vaimse ja füüsilise tervise probleemide varajasest märkamisest.
- Tõenduspõhiste programmide puudumine
- Lapsevanemate madal motivatsioon erinevatel koolitustel osalemiseks
- Tugispetsialistide puudus Jõhvi lasteaias ja põhikoolides.
- Kohalikul tasandil puudub terviklik (mis hõlmaks kogu haridusvaldkonda (- alus-, põhi -, kesk- ja kutsehariduse) analüüs tänasest olukorrast
- Muukeelsetele lastele tugiteenuste pakkumine puudulik
- Muukeelsed lapsed eesti rühmades/klassis ülekaalus
- Noorte vähene kaasatus kohaliku elu otsuste tegemisel ja terviseedenduslikke tegevuste läbiviimisel.
- Huvihariduses teadus- ja tehnilised valdkonnad vajavad arendamist
- Huvikoolide ruumide kasutamine koondunud kitsale ajavahemikule, muul aja alakasutus. Ruumipuudus huvikoolides.
- Noortekeskuse ruumid ei võimalda eri vanuses noortel olla omaette
- Hariduse tugispetsialistid koormatud õppeaine tundidega töö ümberkorraldamise vajadus
- Erirühmade ja klasside loomiseks napib lisaruumi

- Lapsevanemate teadlikkus laste hariduslikest erivajadustest madal, laste vajadustega ei arvestata
- Lastega ja peredega töötavate spetsialistide puudus
- KOVi rahaliste vahendite nappus
- Killustatus haridusasutuste ja sotsiaalasutuste vahel lastega peredele teenuste osutamisel.
- Koostöö eri valdkondade vahel killustatud ja põhineb juhtumite lahendamisel, mitte ennetustegevusel.
- Valdkondadeülene koostöö koordineerimine nõrk.
- Lastega tööd tegevate spetsialistide (lastekaitsetöötajad, psühholoogid, psühhiaatrid, tugispetsialistid koolis ja lasteaias) vähesus või puudumine
- Sotsiaalkortereid lastega peredele ei ole pakkuda
- Eestikeelseid teenusepakkujaid ei ole piisavalt
- Haridusasutustes puudub piisav tugistruktuur (psühholoogid, logopeedid, eripedagoogid)
- Vaimse tervise teenuste ebapiisavus (lastepsühhiaatrite ja eesti keelt kõnelevate psühholoogide puudus)
- Koostöö abivajavate laste juhtumite menetlemisel haridusasutustega puudulik
- Kriisinõustamine piirkonnas puudulik
- Laste ja noorte vähene füüsiline aktiivsus, mis viib terviseprobleemideni (rüht, ülekaalulisus, diabeet jms), vähene tervisekäitumuslik teadlikkus ja harjumus.
- Olemasolevad laste mänguväljakud ei vasta tänapäeva nõuetele ning vajavad parendamist. Samuti vajavad pidevalt hooldamist uued mänguväljakud, mis on kulukas.
- Linnaruumi vähene turvalisus (taristu amortiseerunud, kuriteo ohvriks sattumise risk, vandalism, risustamine, huligaansused).
- Liikumispuudega lastel puuduvad võimalused koolis iseseisvalt hakkama saada
- Pooleliolevad ehitusobjektid linnas (nt katkised piirdeaiad jmt)
- Kergliikluse võimalused ebaühtlaselt välja arendatud
- Puudub ülevaade spetsialistide koormusest ja tööülesannetest
- Spetsialistide vähesed oskused kriisiolukordades tegutsemiseks (ebastabiilne ja/või agressiivne õpilane, lapsevanem, klient)
- Puudub lasteasutuste ühine koolitusvajaduse kaardistus ja tegevusplaan

3.3 Ohud

- Laste ja perede mugavuse suurenemine, autostumine
- Muukeelsete laste suhtarv eestikeelses klassis/rühmas tasakaalust väljas, mis raskendab mõlema keelerühma võrdse õpiedukuse tagamist
- Peredele pakutavate teenuste ebaühtlane kvaliteet

3.4 Võimalused

- Huvitegevuste hajutamine valla territooriumil, viies tegevusi Jõhvi linnast ka teistesse valla asulatesse
- Kasutada elanikkonna teavitamiseks erinevaid infokanaleid
- Pakkuda motivatsiooniks oma spetsialistidele erinevaid lisasoodustusi.
- Kasutada „Noored kooli“ programmi võimalusi

3.5 SWOT-analüüsisist tulenevad laste ja perede heaolu strateegilised arengusuunad

- Laste väärtustamine ja kaasamine
- Valdkondade ülene ennetustöö, elanikkonna teavitus kahes keeles, kasutada kõikvõimalikke infokanaleid, mis on sihtrühmadele kättesaadavad
- Varane märkamine ja sekkumine lasteasutustes
- Lapsevanemate toetamine - teadlikkuse suurendamine, süsteemne info edastamine kõikidele huvigruppidele

4. Jõhvi valla laste ja perede heaolu arenguvision aastaks 2025

Jõhvi valla lastega pered naudivad turvalist, laste heaolu arvestavat keskkonda, mida toetab valdkondade ülene jätkusuutlik ja süsteemne teenuste pakett, mis tagab kõigile lastele võrdsed võimalused.

5. Jõhvi laste ja perede heaolu poliitika missioon

Jõhvi valla laste ja perede toetamise poliitika loob tingimused, mis võimaldavad läbi ennetuse leevendada ja lahendada multikultuurses keskkonnas laste ja perede probleeme ning tekitada eeldused rahvastiku kasvuks Jõhvi vallas.

6. Jõhvi valla laste ja perede poliitika toimimise põhiväärtused

- Iga laps on suur väärtus
- Inimeste vaheline hoolimine, emakeelest ja kultuurist sõltumatud võrdsed võimalused ja sooline võrdõiguslikkus on kaasaegse ühiskonna alustalad
- Probleemide ennetamine on tõhusam kui tagajärgede leevendamine
- Koostöö sidusvaldkondade spetsialistide ja praktikutega on esmatähtis ideede elluviimisel
- Elukaarepõhine ja põlvkondade omavahelist sidet soodustav lähenemine võimaldab terviklikult lahendada perepoliitika väljakutseid
- Teadmispõhine lähenemine ja järjepidevus aitavad arendada parimat laste- ja perepoliitikat

7. Laste ja perede heaolu arengukava eesmärgid

- Jõhvi valla laste ja perede heaolu eesmärkideks on:
- Lastele ja peredele on loodud ennetustegevuste ja varase märkamise toimiv süsteem
- Lastele on tagatud mitmekülgsed arengut toetavad tingimused
- Loodud on võimalused laste ja perede sotsiaalse kaitstuse tagamiseks ja probleemidega tegelemiseks
- Elukeskkond on turvaline ning laste ja perede heaolu toetav
- Laste ja perede heaolu tagamine toimub kvalifitseeritud spetsialistide poolt ja erinevate valdkondade koostöös

8. Jõhvi laste ja perede heaolu poliitika rakendamise tegevuskava

Tegevuskavas tuuakse ära laste ja perede heaolu arengukava elluviimise tegevused, mis on oma prioriteetsuse järgi jagatud kolme gruppi:

roheline – juba toimiv ning rahastatud tegevus

punane – prioriteetne, veel rahastamata tegevus

helesinine – veel rahastamata, kuid perspektiivis oluline tegevus

Tegevuskavade elluviimise toetamiseks teeb Jõhvi vald koos partneritega ettepanekuid riigile ja teistele asutustele:

- Haridus- ja Teadusministeeriumile – üldhariduse tugispetsilistide riigi poolt rahastatava osa suurendamiseks.
- piirkonna omavalitsustele – valmistada ette ja rakendada aastast 2020 hariduse tugiteenuste kompetentsikeskus.
- Tartu Ülikooli Kliinikumi Vaimse Tervise Keskusele, Haigekassale, Tartu Ülikooli Kliinikumile – teenuste mahu suurendamiseks ja täiendavate spetsialistide kaasamiseks. Laste statsionaarse psühhiaatrilise ravi võimaluste parendamise võimaluste välja selgitamiseks (ühisettepanekuna KOVid, maavalitsus ja Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit).

8.1 Lastele ja peredele on loodud ennetustegevuste ja varase märkamise toimiv süsteem

Tegevus	vastutaja ja partnerid	tähtaeg/ ajavahemik	eeldatav rahastamisvajadus	Jõhvi vald	riik/proj. vahendid
Vanemlusprogrammi rakendamine (tugikoolitused lastevanematele nt Gordoni perekool, vanemlusprogramm „Imelised aastad” jmt);	Jõhvi vald, partneriteks on MTÜ Beebikool Panda; MTÜ Rõõmukool ja teised laste ja peredega tegelevad organisatsioonid	2017 – 2021	3700 partnerite tegevustoetus aastas (eesmärgiks tõsta 5 000ni)	3 700	
Riskikäitumist ennetavates noorteprogrammides osalemine	Jõhvi vallavalitsus	2017 – 2021	4 000 aastas (arvestuslikult koolide eelarvetest)	4 000	
Motivatsioonipakett uutele spetsialistidele (eluase, stipendiumid, lisatasud jms)	Jõhvi vallavalitsus	2018 – 2021	Esialgne investeering korterite või kortermaja renoveerimisse kuni 20 000 (projekti vahendite olemasolul 20 000 valla osalus)	kuni 20 000 (2018)	
Sihotstarbelise ühise ennetus- ja teavitustöö eelarverea (fondi) loomine	Jõhvi vallavalitsus	2019 – 2021			
Sihststipendium erialaspetsialistide (õpetajate, hariduse tugispetsialistid, sotsiaal-lastekaitse spetsialistide)	Jõhvi vallavalitsus	alates 2020	5 000 aastas	5 000	

Tegevus	vastutaja ja partnerid	tähtaeg/ajavahemik	eeldatav rahastamisvajadus	Jõhvi vald	riik/proj. vahendid
koolitamiseks (taseme ja täiendõpe)					
Terviseedendaja ametikoha loomine	Jõhvi vallavalitsus või omavalitsusliit	alates 2018			

8.2 Lastele on tagatud mitmekülgsed arengut toetavad tingimused

Tegevus	vastutaja	tähtaeg/ajavahemik	eeldatav rahastamisvajadus	Jõhvi vald	riik/proj. vahendid
Hariduslike erivajadustega laste õppetingimuste parandamine tavakoolis	Jõhvi vallavalitsus	2017 – 2021	Põhikooli HEV osakonna ruumide kohandamine (20 000)	20 000 (2017)	
Erivajadustega laste tugistruktuuri arendamine lasteaias	Jõhvi Vallavalitsus	2019-2021	Lasteaeda eripedagoogi palkamine 16 000 aastas (tööjõukulu)	16 000 aastas	
Koostöö kutsehariduskeskusega erivajadustega õpilaste ametiõppe korraldamisel (tugiteenuste osutamine)	Jõhvi vallavalitsus; partner Ida-Viru Kutsehariduskeskus	alates 2019	5 000 (tugiisik, sotsiaaltransport jms). 2018. aasta kevadel avaneb meede erivajadustega inimeste tööle saamist toetavate tugiteenuste arendamiseks.	5000 valla omaosalus	
Noorteparlamendi tegevuse soodustamine, toetamine	Jõhvi vallavalitsus	2017 – 2021	1 000 aastas	1 000	
Eestikeelse tasandus-/sobitusrühmade loomine Jõhvi Lastaias	Jõhvi Lasteaed	2017	32 000 aastas (tööjõukulu)	32 000	
Noorte algatustele suunatud projektipõhise mitteformaalse õppe toetamine (omavalitsuse-sisese projektifondi loomine)	Jõhvi vallavalitsus Noorte parlament	2019			
Lasteaiakohtade nappuse tekkimisel asendusena lastehoiu pakkumine	Ettevõtjad	vajadusel alates 2019			

8.3 Loodud on võimalused laste ja perede sotsiaalse kaitstuse tagamiseks ja probleemidega tegelemiseks

Tegevus	vastutaja	tähtaeg/ ajavahe	eeldatav rahastamisvajadus	Jõhvi vald	riik/proj. vahendid
Laste ja perede komisjoni loomine vallavalitsuse juurde ja järjepidev ümarlaudade korraldamine ning info vahetamine	Jõhvi vallavalitsus	alates 2018	1 000 aastas (tegevuskulu)	1 000	
Tugispetsialistide üksuse moodustamine vallavalitsuse juurde, laste ja nende vanemate psühhosotsiaalse toimetuleku tõhustamiseks vaimset tervist toetavate tugiteenuste väljaarendamine	Jõhvi vallavalitsus, Sotsiaalkindlustusamet	2018 – 2020			

8.4 Elukeskkond on turvaline ning laste ja perede heaolu toetav

Tegevus	vastutaja	tähtaeg/ ajavahe	eeldatav rahastamisvajadus	Jõhvi vald	riik/proj. vahendid
Arendusprojektid avaliku ruumi parendamiseks, sh universaalse disaini põhimõtete järgimine * mängu- ja spordiväljakute ning terviseradade võrgustiku rekonstrueerimine, uute väljaehitamine *seikluslike vaba aja tegevuste koondamine turvalisse kohta (skate-park ja parkuuriväljak), multifunktsionaalse kunstmuruväljaku rajamine	Jõhvi vallavalitsus	2017 – 2021	rahastamine toimub vastavalt eelarvestrateegiale		
Kõnni- ja kergliiklusteede uuringu koostamine ja teede võrgustiku (sh terviserajad) arendamine	Jõhvi vallavalitsus	2018 – 2021			
Lasteasutuste juurdepääsude korrastamine, vajadusele vastavaks kohandamine	Jõhvi vallavalitsus	2018 – 2020	rahastamine toimub vastavalt eelarvestrateegiale		
Videovalve süsteemi edasiarendamine (fookuses lasteasutused, mänguväljakud jmt)	Jõhvi vallavalitsus	2018 – 2020			
Ohutuse infopäevade korraldamine lastele ja valla elanikele	riigiasutused, Jõhvi vallavalitsus	2017 – 2021	2 000 aastas	2 000	
Laste ja perede majanduslikku toimetulekut	Jõhvi vallavalitsus	2017 – 2021	2017 – 2021 ranitsatoetus ca	ca 41 000	

Tegevus	vastutaja	tähtaeg/ ajavahemik	eeldatav rahastamisvajadus	Jõhvi vald	riik/proj. vahendid
toetavate meetmete arendamine (nt. ranitsatoetus jm)			11 000 aastas 2018 sünnitoetus ca 30 000 aastas		
Lastega perede juhtumipõhiste toetuste jätkamine	Jõhvi vallavalitsus	2017 – 2021	5 000 aastas	5 000	
Tervisliku eluviisi propageerimiseks erinevate ürituste sarja korraldamine ja teavitustegevused (nt tervisepäev, südamenädal, tervisekõnnipäev).	Jõhvi vallavalitsus, kolmas sektor	2017 – 2021	ca 19 400	15 000	4 400

8.5 Laste ja perede heaolu tagamine toimub kvalifitseeritud spetsialistide poolt ja erinevate valdkondade koostöös

Tegevus	vastutaja	tähtaeg/ ajavahemik	eeldatav rahastamisvajadus	Jõhvi vald	riik/proj. vahendid
Valdkondade ülene täiendkoolitustes osalemine	Jõhvi vallavalitsus ning allasutused ja partnerid	2018 – 2021	3 000 aastas	3 000	
Puuetega lastele ja nende peredele teenuste osutamine ja arendamine koostöös partneritega	Jõhvi vald ja koostööpartnerid – MTÜ Virumaa Laste ja Perede Tugikeskus, MTÜ Puuetega Laste Tugikodu „Päikesekiir“	2017 – 2020			22 000 (2017)
Lastega tegelevate spetsialistide töökorralduse analüüs ja arvu suurendamine	Jõhvi vallavalitsus	alates 2018	22 000 aastas (täiendava lastekaitsetöötaja personalikulu, töökoha kontorikulud jms)		

9. Arengukava elluviimisega seotud riskid ja nende maandamine

Arengukava elluviimist ohustavad riskid tulenevad nii väliskeskkonna mõjudest kui ka Jõhvi valla toimimise sisestest teguritest.

9.1 Poliitilised riskid: Haldusreform, valitsevad poliitilised erimeelsused, poliitikate killustatus, ümberkorraldused riiklikus seadusandluses, statistika korralduses või tegevuste välisrahastamise võimaluste ebapiisavus.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks: avalik ja avameelne dialoog, ametiasutuse tegevuse läbipaistvuse tagamine, usaldusväärsete statistiliste andmete kasutamine, töötajate motiveerimine, koostöö edendamine, arengupoliitikate kooskõlastatud ja koordineeritud elluviimine.

9.2 Sotsiaalsed riskid: Leibkondade majandusliku olukorra halvenemine, töötuse kasv, riskirühmade arvu kasv, tõrjutus, teenuse hinna kallinemine.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks: ennetustegevus, juhtumipõhine abi osutamine, vajaduspõhised ja kiiresti kättesaadavad avalikud teenused/tooted, koostöö kogukondadega, abivajajate psühholoogiline nõustamine.

9.3 Finantsmajanduslikud riskid: Majanduskasvu aeglustumine, tööpuuduse suurenemine, laste ja perede elujärje halvenemine, rahaliste vahendite alalaekumine KOV eelarvesse, aastase eelarve koostamise piiratus, valla eelarvestraategiast mittekinnipidamine, teenuste/toodete hinnatõus, keskvalitsuse ja Euroopa Liidu struktuurifondide poolne planeeritud väiksem rahastus projektidele.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks: strateegilise planeerimise alase tegevuse tõhustamine, paindlik finantsjuhtimine, ressursside säästlik kasutamine, reservide seadmine, avalikele teenustele miinimumnõuete seadmine, finantsmudelite koostamine, erinevate finantseerimisallikate kasutamine, projektitaotluste põhjalik ettevalmistamine, regulaarsed kohtumised keskvalitsuse rahandusalaste spetsialistide ja poliitikakujundajatega.

9.4 Institutsionaalsed riskid: Vajakajäämised omavalitsuse haldussuutlikkuses, pikaajalise strateegilise vaate puudumine, vajakajäämised ametnike kompetentsis, pidev ametnike vahetus, suutmatuse palgata vajaliku kvalifikatsiooniga spetsialiste, arengukavas kavandatud otsuste pidev muutmine, poliitiline võimuvõitlus, juhtimise ebastabiilsus, tagaplaanile surutud kliendivaade, abiosutajate puudulik koostöö.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks: KOV töötajate kompetentsi tõstmine, koolitamine, strateegilise juhtimise olulisuse kasvatamine, organisatsioonikultuuri arendamine, kliendikesksuse ja abi tõhususe suurendamine, varajase probleemide märkamise tähtsustamine, abivajajale primaarse lahenduse pakkumine, abiosutajate vahelise koostöö parandamine, kokkulepetest kinnipidamine, sotsiaalpoliitika järjekindel elluviimine, arenguprotsesside seire.

10. Arengukava uuendamine

Arengukava elluviimise seiret juhib Jõhvi vallavalitsuse sotsiaalteenistus. Seiret teostatakse kord kahe aasta jooksul ning seire andmetest tulenevalt teeb sotsiaalteenistuse juht ettepaneku vallavalitsusele ja vallavolikogule arengukava muutmiseks või uuendamiseks. Arengukava muutmisel või uuendamisel kaastakse protsessi asjakohased partnerid nii avalikust kui kolmandast sektorist ning valdkonna ettevõtjad. Arengukava muudatused avalikustatakse ette nähtud korras.